

ΔΕΛΤΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Έρευνα Οκτωβρίου – Νοεμβρίου 2018

Ιανουάριος 2019

Σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις των ίδιων των επιχειρήσεων, οι επενδυτικές δαπάνες στο σύνολο της μεταποιητικής βιομηχανίας αυξήθηκαν κατά 27,3% στη διάρκεια του 2018

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι εκτιμήσεις για την επενδυτική τάση το 2018 είναι θετικές σε ΕΕ και Ευρωζώνη

Οι επενδυτικές δαπάνες στη μεταποιητική βιομηχανία στην Ελλάδα το 2019 αναμένεται να αυξηθούν κατά 31,5%, σύμφωνα με τις πρώτες προβλέψεις για το νέο έτος, οι οποίες διαχρονικά ενσωματώνουν ένα σημαντικό βαθμό αισιοδοξίας

Κύρια επενδυτική προτεραιότητα εγχωρίως για το 2018 και το 2019 είναι η Αντικατάσταση υφισταμένου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού

Στους παράγοντες που καταγράφεται πως έχουν αρνητική επίδραση επί των επενδυτικών σχεδίων, παραμένει πρώτη η Οικονομική πολιτική στο σύνολό της, με διαφορά πλέον από τη Φορολόγηση των κερδών

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος της ΕΕ (DG ECFIN), το ΙΟΒΕ διεξάγει δύο φορές το χρόνο έρευνες επενδύσεων στη Βιομηχανία, με στόχο την αποτύπωση της πορείας τους και των επιμέρους χαρακτηριστικών τους. Πρόκειται για εμπειρική προσέγγιση που αποδίδει το «επενδυτικό κλίμα» κατά τη στιγμή υλοποίησης της έρευνας και μπορεί να χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικά με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία επενδύσεων. Οι έρευνες αυτές έχουν επίσης το πλεονέκτημα να εξετάζουν και ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά της επενδυτικής δραστηριότητας, τα οποία δεν καταγράφονται σε άλλες πηγές. Επιπλέον, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την πορεία των επενδύσεων κάθε έτους καταγράφονται έξι φορές με διαδοχικές έρευνες. Έτσι ενσωματώνουν κάθε φορά τις νέες εξελίξεις και αντανακλούν τις μεταβολές του επενδυτικού κλίματος, προσεγγίζοντας με μεγαλύτερη ακρίβεια την πραγματική πορεία τους. Στο τρέχον δελτίο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την πιο πρόσφατη έρευνα που διεξήχθη, την περίοδο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου 2018.

Εκτιμήσεις επενδύσεων για το 2018

Στην έρευνα επενδύσεων που διεξήχθη το δίμηνο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου του 2018, πραγματοποιήθηκε η τρίτη εκτίμηση για τη συνολική πορεία των επενδύσεων στη Βιομηχανία κατά το περασμένο έτος. Σύμφωνα με αυτές τις εκτιμήσεις των επιχειρήσεων, **οι επενδυτικές δαπάνες στο σύνολο της μεταποίησης το 2018 αναμενόταν να είναι 27,3% υψηλότερες σε σχέση με τις δαπάνες του 2017** (Πίνακας 1). Η αρχική πρόβλεψη για πέρυσι, στην αντίστοιχη χρονικά έρευνα του 2017 ήταν άνοδος 15,4%. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία Εθνικών Λογαριασμών της ΕΛ.ΣΤΑΤ. (Δεκέμβριος 2018), ο σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου σε μηχανήματα, εξοπλισμό και οπλικά συστήματα (τρέχουσες τιμές), κατηγορία επενδύσεων η οποία προσεγγίζει σε μεγαλύτερο βαθμό από τις υπόλοιπες τις επενδύσεις της Βιομηχανίας, αυξήθηκε στην περίοδο Ιανουαρίου – Σεπτεμβρίου του 2018 κατά 20,1%, μεταβολή κοντά σε αυτή που προέκυψε από την έρευνα επενδύσεων. Βάσει των αποτελεσμάτων της τρέχουσας έρευνας, το 2018 στους περισσότερους μεταποιητικούς κλάδους η επενδυτική δραστηριότητα διευρύνθηκε, χωρίς όμως να λείπουν και σημαντικοί κλάδοι στους οποίους η επενδυτική δραστηριότητα υποχώρησε.

Πίνακας 1. Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία (ετήσιες % μεταβολές)

Κλάδος	Προβλέψεις τρέχουσας έρευνας για το 2018	Προβλέψεις τρέχουσας έρευνας για το 2019
Τρόφιμα-Ποτά-Καπνός	28,8	36,3
Χημικά	26,1	-8,4
Μη μεταλλικά Ορυκτά	20,0	12,5
Μεταλλικά προϊόντα	21,5	16,7
Μηχανολογικός εξοπλισμός	-29,6	29,0
Λοιπές βιομηχανίες ¹	10,0	-14,5
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	27,3	31,5

¹ Στις Λοιπές Βιομηχανίες περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι βιομηχανίες Ξύλου, Χάρτου, Εκτυπώσεων – Εκδόσεων, Διυλιστηρίων, Πλαστικών-ελαστικών, Ηλεκτρικών Μηχανών, Επίπλων κ.α.

Πηγή: ΙΟΒΕ, European Commission DG ECFIN

Συγκεκριμένα, μεταξύ των βασικών βιομηχανικών κλάδων, στον κλάδο **Μη Μεταλλικών Ορυκτών** και τα **Χημικά**, προέκυψε από την έρευνα άνοδος για το 2018 της τάξης του 20% και 26,1% αντίστοιχα. Στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός**, κλάδος ο οποίος έχει σημαντικό ειδικό βάρος στον τομέα της βιομηχανίας, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων κατέληξαν σε άνοδο επενδυτικών δαπανών κατά 28,8%, ενώ στα **Μη μεταλλικά προϊόντα** κατά 21,5%. Αντίθετα, πτώση επενδύσεων αναμενόταν στον κλάδο **Μηχανολογικού εξοπλισμού** (-29,6%), ενώ από τους υπόλοιπους βιομηχανικούς κλάδους, η επενδυτική δαπάνη προβλεπόταν μειωμένη πέρυσι κατά 15% στις **Ηλεκτρικές μηχανές & συσκευές**. Στη **βασική μεταλλουργία** αναμενόταν για το 2018 σημαντική άνοδος της επενδυτικής δαπάνης (+41%), όπως και

στο **Χαρτί και συναφή προϊόντα** (22,3%). Στον αντίποδα, έντονη υποχώρηση επενδυτικών δαπανών το προηγούμενο έτος προέκυψε στις **Εκτυπώσεις-Εκδόσεις** (-47%), όπως επίσης στα **Έπιπλα και λοιπές Βιομηχανίες** (-49%).

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι πλέον πρόσφατες εκτιμήσεις για την τάση των επενδύσεων το 2018 είναι θετικές, τόσο στην **Ευρωζώνη**, όσο και στην **Ευρωπαϊκή Ένωση**. Συγκεκριμένα, εκτιμήθηκε ενίσχυση της επενδυτικής δραστηριότητας πέρυσι κατά 6% στην ΕΕ και 6,4% στην Ευρωζώνη. Από τις προηγούμενες προβλέψεις προέκυπτε ελαφρώς υψηλότερη άνοδος επενδυτικής δαπάνης, κατά 7,4%, τόσο στην ΕΕ, όσο και στην Ευρωζώνη. Στις περισσότερες από τις ευρωπαϊκές χώρες, οι πρόσφατες προβλέψεις των επενδυτικών μεταβολών για το 2018 ήταν θετικές, ενώ προβλέψεις για μείωση καταγράφηκαν σε 5 από τις 28 χώρες: Ρουμανία, Σουηδία, Ιταλία, Φινλανδία και Βουλγαρία (Πίνακας 2).

Πίνακας 2. Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία στις χώρες της ΕΕ (ετήσιες % μεταβολές)

Χώρα	προβλέψεις 2018	προβλέψεις 2019
Ολλανδία	43,6	-6,9
Λουξεμβούργο	40,2	1,3
Ελλάδα	27,3	31,5
Εσθονία	17,2	25
Σλοβενία	17	2
Λιθουανία	16,3	8,9
Σλοβακία	12	5
Ηνωμένο Βασίλειο	10	8
Τσεχία	9	5
Γερμανία	9	12
Λετονία	8,4	-8,4
Κύπρος	7,6	11,5
Αυστρία	6,7	17,6
Ευρωζώνη	6,4	7,2
ΕΕ-28	6	6,1
Ουγγαρία	5,4	8,6
Μάλτα	4,7	35,2
Κροατία	4,1	12,2
Πορτογαλία	3,6	-5,4
Βέλγιο	2,1	16,4
Πολωνία	2,1	5,5
Δανία	2	10
Ισπανία	1,5	12
Γαλλία	-0,3	3,3
Ρουμανία	-2,1	-11,5
Σουηδία	-3	-15
Ιταλία	-4,5	-6,3
Φινλανδία	-7,6	4,2
Βουλγαρία	-17,8	-16,6

Πηγές: IOBE, European Commission DG ECFIN

Προβλέψεις επενδύσεων για το 2019

Στην τρέχουσα έρευνα, οι επιχειρήσεις προέβησαν στην πρώτη πρόβλεψη για τις επενδυτικές δαπάνες τους κατά το 2019. Σύμφωνα με την εμπειρία των τελευταίων ετών, οι αρχικές προβλέψεις για το επίπεδο της επενδυτικής δραστηριότητας το επόμενο έτος τείνουν να υπερεκτιμούν την τελική πραγματική δαπάνη. Ως εκ τούτου, διαφέρουν αρκετά

από τις επόμενες προβλέψεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκειά του. Επομένως, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας θεωρείται ότι **ενσωματώνουν ένα βαθμό αυξημένης αισιοδοξίας για την πορεία των επενδύσεων το προσεχές έτος**. Δεδομένων των παραπάνω, βάσει των στοιχείων από την Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία την περίοδο Οκτωβρίου-Νοεμβρίου, **οι σχετικές δαπάνες το 2019 προβλέφθηκε ότι θα ενισχυθούν έντονα, κατά 31,5%**.

Η τάση δεν είναι ίδια σε όλους τους μεταποιητικούς κλάδους, ωστόσο είναι ανοδική στους περισσότερους εξ' αυτών. Η μεγάλη ένταση της ανόδου σε ορισμένους από τους κλάδους καθόρισε και τη συνολική τάση. Αύξηση επενδύσεων το 2019 αναμένεται στα **Τρόφιμα-Ποτά – Καπνός** κατά 36,3%, στα **Μη Μεταλλικά Ορυκτά** (12,5%), στον **Μηχανολογικό εξοπλισμό** κατά 29% και στα **Μεταλλικά προϊόντα**, κατά 16,7%. Από την άλλη πλευρά, στα **Χημικά** προβλέφθηκε μείωση της δαπάνης (-8,4%), όπως και στη **Βασική μεταλλουργία** (-34%).

Στην ΕΕ και την Ευρωζώνη οι προσδοκίες για το 2019 είναι και πάλι θετικές και περίπου στα ίδια επίπεδα με τις πρόσφατες για το 2018. Στο σύνολό τους οι επενδυτικές δαπάνες στη βιομηχανία προβλέπεται **ότι θα αυξηθούν κατά 6,1% στην ΕΕ και 7,2% στην Ευρωζώνη**. Οι προβλέψεις ήταν θετικές για την πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών. Ωστόσο, οι επενδυτικές δαπάνες προβλέπεται να υποχωρήσουν σε 7 χώρες, ήτοι στην Ολλανδία, τη Λετονία, τη Σουηδία, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία, την Πορτογαλία και την Ιταλία (Πίνακας 2).

Κατανομή των επενδύσεων με βάση το σκοπό τους

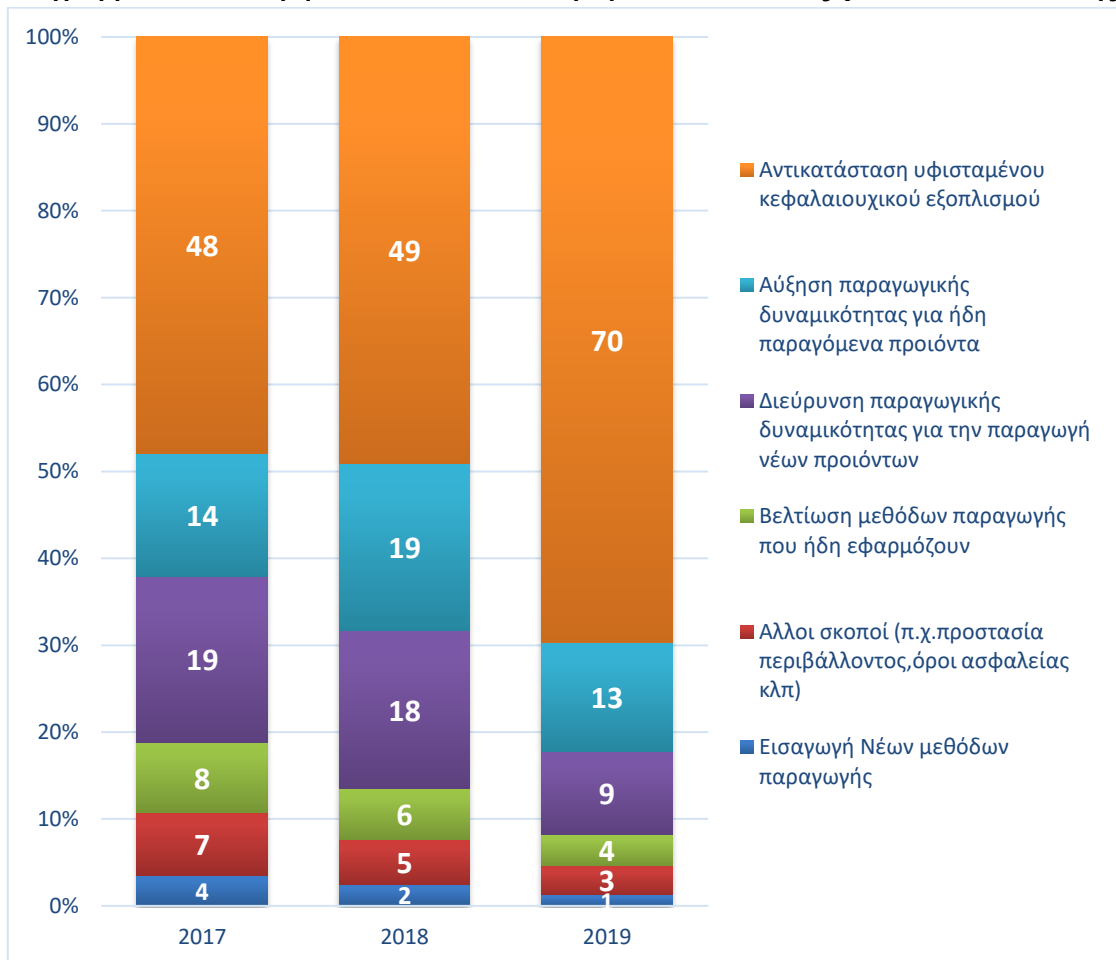
Οι έρευνες επενδύσεων του IOBE προσφέρουν σημαντική «διαρθρωτική» πληροφόρηση για τη φύση των επενδύσεων, καθώς οι επιχειρήσεις προχωρούν σε ιεράρχηση των επενδυτικών τους δαπανών ανάλογα με το σκοπό τους, την κατεύθυνση δηλαδή που αυτές έχουν. Πέντε μεγάλες κατηγορίες επενδύσεων χρησιμοποιούνται, αν και, ως έναν βαθμό, αυτές οι κατηγορίες αλληλοσυμπληρώνονται (π.χ. αύξηση ή διεύρυνση της δυναμικότητας μπορεί να συμβεί μέσω βελτίωσης των μεθόδων παραγωγής ή εισαγωγής νέων μεθόδων). Σε κάθε περίπτωση πάντως, η αναλυτική αποτύπωσή τους οδηγεί σε χρήσιμα συμπεράσματα για την πορεία της βιομηχανίας προς εκσυγχρονισμό ή επέκταση, το άνοιγμα σε νέες αγορές ή την προσπάθεια τόνωσης της θέσης των επιχειρήσεων στις ήδη υπάρχουσες αγορές.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της πρόσφατης έρευνας, **το 2018** το επενδυτικό μείγμα των επιχειρήσεων αποτελούταν πρωτίστως από δαπάνες για **Αντικατάσταση υφισταμένου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού** (49%), ενώ έπονταν οι δαπάνες για **Αύξηση παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα** (19%) και εκείνες που κατευθύνονται προς τη **διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα** (18%). Οι δαπάνες για **βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται** (6%) αποτελούσαν τέταρτη προτεραιότητα, ενώ σε μικρή απόσταση ακολούθησαν οι δαπάνες για **άλλους σκοπούς** όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η ενίσχυση των συνθηκών ασφαλείας στην παραγωγική διαδικασία κλπ. (5%). Τελευταία στη σχετική λίστα βρέθηκε η **εισαγωγή νέων παραγωγικών μεθόδων** (2%).

Οι επενδυτικές προτεραιότητες για το **2019** έχουν την ίδια ιεράρχηση με εκείνη για το 2018, όμως η βαρύτητα που δίνεται στις κατηγορίες διαφέρει αισθητά από το προηγούμενο έτος. Έτσι, βάσει των πρόσφατων προβλέψεων, κύρια προτεραιότητα παραμένουν φέτος οι

δαπάνες για **αντικατάσταση του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού**, αλλά σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από πέρυσι (70%). Έπονται οι δαπάνες για **Αύξηση παραγωγικής δυναμικότητας για ήδη παραγόμενα προϊόντα** (13%) και οι δαπάνες **διεύρυνσης της παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα** (9%). Οι δαπάνες για **βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται** ακολουθούν (4%), όπως και πέρυσι, ενώ σε μικρή απόσταση αναμένεται να βρίσκονται και το 2019 οι δαπάνες για **άλλους σκοπούς** (3%). Τελευταία στην κατάταξη για το νέο έτος έρχεται με το οριακό 1% η **εισαγωγή νέων παραγωγικών μεθόδων**.

Διάγραμμα 1. Κατανομή Επενδύσεων ανάλογα με το σκοπό τους (% συνόλου δαπάνης)

Πηγή: IOBE

Παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδύσεις

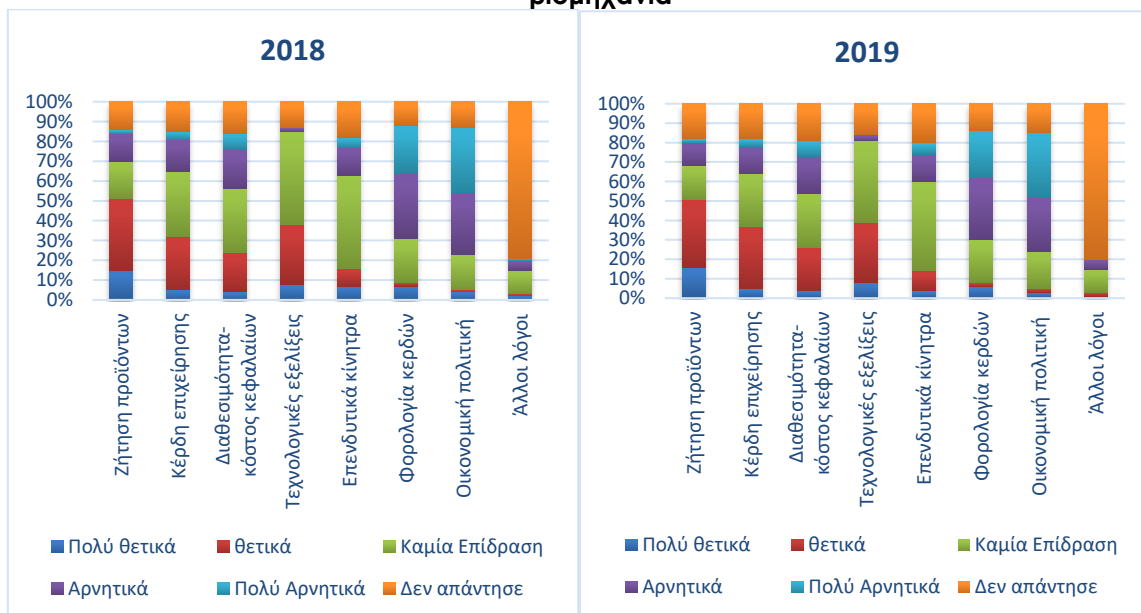
Σημαντική πληροφόρηση για τη διαδικασία της επενδυτικής απόφασης προσφέρουν και οι απόψεις των επιχειρήσεων για τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την επενδυτική τους δραστηριότητα. Καταγράφονται έτσι οι πιθανοί λόγοι που ενδεχομένως ερμηνεύουν την απόφασή τους να αυξήσουν, να διατηρήσουν αμετάβλητες ή να μειώσουν τις αντίστοιχες δαπάνες τους.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τρέχουσας έρευνας, τόσο στο περασμένο έτος, όσο και το 2019, μόνο τρεις από τους οκτώ εξεταζόμενους παράγοντες επιδρούν με θετικό

τρόπο στην επενδυτική δραστηριότητα των βιομηχανικών επιχειρήσεων, όπως εκτιμήθηκε και στην προηγούμενη έρευνα, για το 2017.

Βάσει των τιμών του συντελεστή σημαντικότητας για τους εξεταζόμενους παράγοντες¹, για το 2018 αλλά και για φέτος, προέκυψε ότι η **προσδοκώμενη ζήτηση για προϊόντα** και η συμβολή των **τεχνολογικών εξελίξεων** είναι δύο παράγοντες με την ισχυρότερη θετική επίδραση στις επενδυτικές αποφάσεις. Συγκεκριμένα, για το 2018 και το 2019, το 51% των ερωτηθέντων αποτίμησε την επίδραση της ζήτησης ως θετική ή πολύ θετική. Η συμβολή των **τεχνολογικών εξελίξεων** είναι ελαφρώς μικρότερης έντασης, με ένα 38% και 39% αντίστοιχα να την αποτιμά ως θετική ή πολύ θετική για φέτος και το επόμενο έτος (Διάγραμμα 2). Τα **κέρδη της επιχείρησης**, τα οποία μέχρι το 2016 ασκούσαν αρνητική επιρροή στην επενδυτική δραστηριότητα, προέκυψε από την πρόσφατη έρευνα ότι έχουν θετικό συντελεστή σημαντικότητας για το 2018 και υψηλότερο για το τρέχον έτος. Έτσι, η επίδρασή τους αποτιμήθηκε ως θετική ή πολύ θετική από το 32% και το 37% των επιχειρήσεων του δείγματος για το 2018 και το 2019 αντίστοιχα.

Διάγραμμα 2. Παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα στη βιομηχανία

Πηγή: ΙΟΒΕ

Με εξαίρεση την **ευρύτερη οικονομική κατάσταση (άλλοι λόγοι)**, οι υπόλοιποι ερευνώμενοι παράγοντες φαίνεται πως άσκησαν αρνητική επιρροή στα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων το 2018. Η επίδρασή τους στην επενδυτική δραστηριότητα της βιομηχανίας προβλέπεται να είναι στην ίδια κατεύθυνση το 2019, με παραπλήσια ένταση. Συγκεκριμένα, η επίδραση των **κινήτρων για επενδύσεις** στην επενδυτική δραστηριότητα αποτιμήθηκε ως επί το πλείστον αρνητική σε αμφότερα τα εξεταζόμενα έτη, με μεγαλύτερη ένταση το 2019, ενώ η **διαθεσιμότητα και το κόστος κεφαλαίων** ακολουθούν στη σχετική κατάταξη, με το ποσοστό που τα αξιολογεί αρνητικά να διαμορφώνεται στο 28% το 2018 και στο 27% για φέτος. Έντονα αρνητική είναι διαχρονικά η επίδραση της **φορολογίας κερδών**, με το 57%

¹ Ο συντελεστής λαμβάνει τιμές στο διάστημα [-100, +100], δηλαδή +100 όταν όλες οι επιχειρήσεις εκτιμούν πολύ θετική την επίπτωση του αντίστοιχου παράγοντα και -100 αντιστρόφως.

και 56% των ερωτηθέντων να θεωρεί το επίπεδο της φορολογίας αποτρεπτικό για επενδύσεις στο προηγούμενο και το τρέχον έτος αντίστοιχα. Στις αρνητικές επιδράσεις επί των επενδυτικών σχεδίων των βιομηχανικών επιχειρήσεων διατηρεί σταθερά τα τελευταία έτη την πρωτοκαθεδρία η **οικονομική πολιτική στο σύνολό της**, με διαφορά όμως πλέον από τη φορολόγηση των κερδών. Συγκεκριμένα, το 64% των ερωτώμενων το 2018 έκρινε την επίδρασή της ως αρνητική ή πολύ αρνητική, ποσοστό το οποίο μειώνεται ελαφρά για το 2019 (61%).

Πίνακας 3. Συντελεστές σημαντικότητας με βάση τους παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα¹

Συντελεστής σημαντικότητας ανά παράγοντα	2018	2019
Ζήτηση προϊόντων	24	25,5
Τεχνολογικές εξελίξεις	22	22
Κέρδη επιχείρησης	6,5	10
Επενδυτικά κίνητρα	-0,5	-4
Άλλοι λόγοι	-1	-0,5
Διαθεσιμότητα-κόστος κεφαλαίων	-4	-2,5
Φορολογία κερδών	-32,5	-33
Οικονομική πολιτική	-44	-43

Πηγή: ΙΟΒΕ